

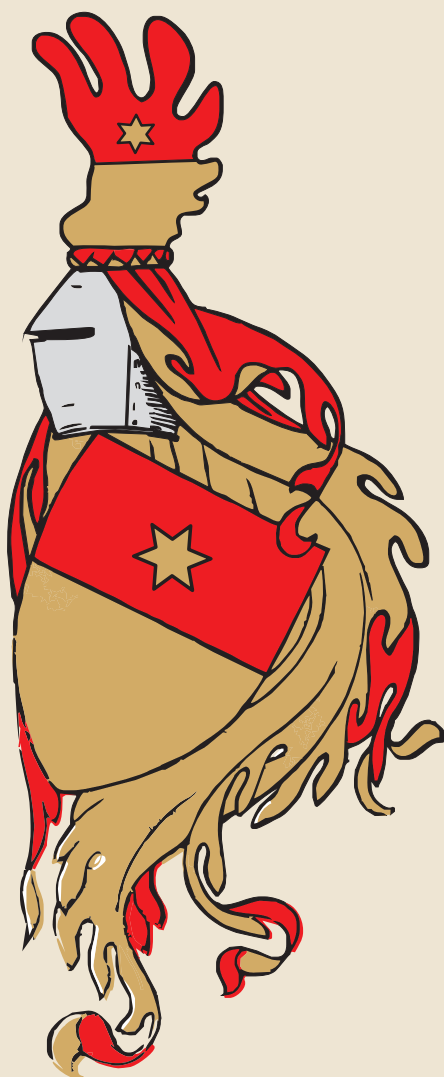
*Privilegia foundationis
monasterii sanctae Mariae
Czriqueniczae*

*Fundacijske isprave samostana
svete Marije u Crikvenici*

14. kolovoza 1412. godine

28. listopada 1455. godine

Prvi grb knezova Krčkih do 1430. godine

Grad Crikvenica obilježava 14. kolovoza kao dan svojega grada temeljeći se na ispravi koju je toga dana 1412. godine izdao Nikola IV. Frankapan redovnicima pavlinima s dopuštanjem da uz crkvu svete Marije u Crikvenici podignu samostan te ih bogato obdario posjedima i drugim "dotama" prijeko potrebnim za uzdržavanje redovnika.

Isprava Nikole IV. Frankapana nije sačuvana u izvorniku. Danas je dostupna i poznata preko zapisa kod D. Farlatija i M. Sladovića, a u Mađarskom državnom arhivu u Budimpešti nalazi se jedan njezin prijepis (*copia copiae*, sign. MODL 37132) pisan humanistikom XVIII. stoljeća. Po vanjskim karakteristikama (oblik kodeksa, brižljivo organizirani prostor s alineacijom i marginama) ovaj primjerak možemo smatrati tzv. imitativnom kopijom jer oponaša vanjskim izgledom osobito važne povelje koje su izdavane u isto vrijeme. Okolnosti nastanka ove kopije nisu nam poznate, a ovdje donosimo presliku ovog primjerka crikveničke fundacijske listine te prema njemu prijepis – držeći se suvremenih egdotičkih načela – kao i hrvatski prijevod.

U ovoj je kopiji zabilježeno da predstavlja prijevod na latinski jezik isprave pisane glagoljicom odnosno hrvatskim jezikom koja se nalazi u arhivu reda. No, već površan pogled na strukturu isprave, povijesne činjenice i niz drugih povijesno-jezičnih i diplomatskih zapažanja upućuju da je ispravi potrebno oprezno pristupati. Mišljenje E. Laszowskog kao i ono istaknutog povjesničara D. Klena, utemeljeno na istraživanjima i poznavanju ostale građe, dokazuju da je ova fundacijska listina diplomatski falsifikat, ali s čvrstom povijesnom jezgrom. D. Klen upozorava na anakronizme u intulaciji Nikole IV. Frankapana koji 1412. godine nije bio ban Dalmacije i Hrvatske, jer je to postao 1426. godine. Također nadimak "de Frangipanibus" uz krčke knezove ne pojavljuje se prije 1428. godine. S ovog aspekta isprava se očituje kao diplomatski falsifikat (stoga i nije objavljena u djelu *Codex diplomaticus comitum de Frangepanibus* kojeg su priredili L. Thallóczy i S. Barabás), ali s obzirom da se u nesumnjivoj, najstarijoj glagoljskoj ispravi iz 1419. pojavljuju redovnici pavlini uz crkvu svete Marije u Crikvenici kao vlasnici nekih zemalja, povijesnu jezgru fundacijske listine možemo smatrati vjerodostojnom. Danas poznati tekst mogao je biti sastavljen prema nekim mogućim ispravama ili samo na temelju tijekom vremena stečenih prava i posjeda crikveničkog samostana. Od takvih isprava ovdje donosimo jednu izvornu, pisanu glagoljicom, kojom knez Martin IV. Frankapan 28. listopada 1455. u Novom potvrđuje prava koja su samostanu sv. Marije u Crikvenici bila dodijeljena od njegovih prethodnika.

prof. dr. sc. Mirjana Matijević Sokol – Tomislav Galović

NIKOLA IV. FRANKAPAN

Nikola IV. Frankapan (1352 – 1432), hrvatsko-dalmatinski ban, poklonio je 14. kolovoza 1412. godine u Crikvenici crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije i samostan pavlinima, Redu braće sv. Pavla pustinjaka. Tom se prigodom prvi put u jednoj službenoj ispravi spominje ime Crikvenica. Upravo stoga, ovaj je pripadnik glasovite hrvatske velikaške obitelji knezova Krčkih iznimno značajna osoba u crikveničkoj povijesti.

Nikola IV. Frankapan je nakon očeve smrti naslijedio bogato obiteljsko imanje koje je čak i proširio. Nedvojbeno je tada bio najmoćniji velikaš u hrvatskom kraljevstvu i baštinik velikoga ugleda. O njegovoj moći svjedoči i podatak da je, nakon što je 1426. godine postao banom Dalmacije i Hrvatske, posudio hrvatsko-ugarskom kralju Sigismundu 28 tisuća zlatnih forinti, za koje mu je, za uzvrat, kralj založio gotovo čitavu Hrvatsku.

Prigodom boravka u Rimu 1430. godine, gdje je stigao preko Ancone s velikom pratnjom, papa Martin V. dopustio mu je promjenu prezimena krčki Knezovi u Frankapan i istodobno, promjenu obiteljskog grba, priznajući mu na taj način srodstvo s rimskim plemićima Frankapanima. Taj boravak u Rimu, prijam kod pape, i potvrđeni dokazi da su ovi hrvatski knezovi zaista potomci rimskih Frankapana, podigli su mu znatno ugled u Hrvatskoj.

Tijekom dugog života Nikola IV. živio je burno jer mu je ta silna rasprostranjenost posjeda donosila i višestruke poteškoće. Stalno mu je prijetila pogibelj od Mletaka i Turaka, ali on je uspio othrvati se tome i još povećati obiteljsku moć do vrhunca. Za održavanje svojih gradova, ljudi i vojske trebalo mu je mnogo novaca. Ženio se tri puta i imao jedanaestoro djece. Njihovim ženidbama povezao se s više velikaških uglednih dvorova po Europi.

Suvremenici su ga zvali "plemeniti ban". Iznimno je bio pobožan, o čemu svjedoče i brojne njegove zadužbine, među kojima je najveća crkva sv. Marije i samostan pavlina u Crikvenici.

Copia Copia

Monasterium hoc *Cerigvenicense* funda-
tum est a Nicolao Frangepanio Dano Croatia, et Slavoniae
Anno Domini 1412. Foundationis hujus Originale Idioma
te Illyrico, Characterem vero Glagolithico emanatum reperi-
tur in Archivo Ordinis.

Foundationis Copia Idiomatico Latino
talit est sub Litera N. N.

In Nomine Sanctae, et Individuae Trinitatis Amen.

Nos Comes Nicolaus de Frangepanibus
Misericordiae Divinae, et Donatione Serenissimi Regis Delle
Regis Hungariae Comes Veglis, Segniae, Modrustiae, Vinodol,
Istriae, Dalmatiae, et Brochae Duxus Dalmatiae, et Croatiae
memoria commendamus tenore praesentium significantes
quibus excedit, universis praesentibus, et futuris in perpetuum.
Ut sit notum, et creditum, qualiter Nos videntes Nostram
devotam antiquam Ecclesiam Sanctae Mariae Assumptio-
nis peres Mare in Vinodol Cerigvenicam in malo ordine,
et hoc per Negligentiam Officiorum eam; Ideo considerando
Nos brevitatem Vitae Nostrae, et Vanitatem hujus fallaci Mundi
atque ob Specialem devotionem, quam Nos habemus erga De-
nerabiles Religiosos Viros Ordinis Eremitarum S. Pauli
Primi Eremitae propositos Regulae S. Augustini Episcopi
et Confessoris, edificavimus illis Monasterium juxta ean-
dem Ecclesiam Nostram Cerigvenicam ita, ut debeant eam
administrare, valeantque uti Dotibus ejusdem Ecclesiae
in eaque Deum exorare pro Nobis, et Nostris Praedecessoribus,
totoque Christianismo perpetuis futuris tempo-
ribus. Pro eorum autem perpetua sustentatione, conser-
vatione

vatione, habitatione, ac Reparatione dictæ Ecclesiæ, &
 Monasterij contulimus eis omnia Telonia Negociationis,
 Portuum, et Dacia Nostra ab omnibus iis, quæcumq̃ ad
 Mare onerantur, et ad Naves deducuntur, vel deportantur
 Negociationis, vel Venditionis Causâ à minimo ad maxi-
 mum, incipiendo à Jeszenova usq̃ Chermna Metis Tri-
 nuncupatis propè Mare strictum: vulgò dictum Teszno-
 ad utendum, et possidendum Supradictis Venerabilibus Re-
 ligiosis Viris prædicti Ordinis Eremitarum S. Pauli primi
 Eremita Modernis, & Successoribus eorum iure perpetuo
 cum omnibus Libertatibus, Consuetudinibus, et Proventibus
 eò modò; quò Nos hucusq̃, et Nostri pie defuncti Præde-
 cессores tenuerunt, & possederunt. Adhuc illi damus totum
 magnum Collem vulgò Dórk a Magna Valle, sive Campo
 vulgò Lúta, usq̃ ad Valliculam in Cruce: vulgò Drasi Ze-
 na Krixu- a Vallicula in Cruce usq̃ ad Mare cum tota si-
 dina: Loco vulgò Sri dicto: et Sepimento, sive Macerie: s.
 vulgò Sri dicto Ogragie: usq̃ ad Monasterium pro Silva
 & Signatione. Præterea magnum Campum, sive Vallem
 vulgò Lúta Vella a magno Colle vulgò Velli Dórk ad usq̃
 alium Collem vulgò Dórk La dubrachin Potoli, id est post
 Fluvium Dobrachin totum, quid quid Aratrum Arare
 potest, et totum penes Mare usq̃ Kux: Loco vulgò Sri
 dicto: et Sepionem totam, quæ est in Kux penes usq̃ Sea-
 turiginem viva Aqua: vulgò Uxutak: quæ Sepio fuit ab An-
 tigro Dos ejusdem Ecclesiæ usq̃ ad Superiorem Rup-
 pam, quam hactenus tenebat Nicolaus Durinov. Insuper
 illi damus totam Vallem in Nostro hólus, quæ est sub
 Domibus Colororum Nostorum Vátko, et Cdeschich
 prout antiqua Sepimenta: vulgò Kkozora: demonstrant,
 totum

totum, quidquid est inter Colles, quæ terra, et Vallis Antea
 a Nostris Gradecporibus piè defunctis pro Dote fuit data
 eidem Supradictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Cbrigvenicen-
 si cum valle Magna, et parva infra, et Supra Kesztil: f.
 Loco vulgò ab Arbore sic dicto: f. prope Hottor usque ad
 magnum Campum, sive Vallem vulgò Lule Vele a Döök, sive
 Colle uno ad alterum Döök, sive Collem, ubi fuerunt hucusq.
 Vineæ Nostræ. Super hæc adhuc damus illij unam Terram
 in Tugali in certa valle vulgò vi dolu peneb viam com-
 munem totam usque Fluvium, et viginti quercus in ea. In
 super in eadem valle unam adhuc aliam Terram desertam
 et peneb eundem fluvium Supra parvam ultra Tugale, ubi
 sunt pulchra quercus Nostræ a magna via publica totum
 usque ad Fluvium cum omnibus quercubus. Adhuc unam
 Vineam Nostram vulgò pod Peckami Loco sic dicto, ubi sunt
 parva Vites. Item unam Sepcionem peneb Mare vulgò
 dictam Zelca in Zagorie Nostræ prope Liubnich Locij
 sic vulgò dictis, ubi Nostrum Allodium fuit, et cum omnibus
 pertinentijs, et domibus ad dictam Possessionem spectant-
 bus, videlicet Sylvis, Terris, et Pascuis pro conservatione
 Pecorum Suprafactorum Venerabilium Religiosorum Viror-
 um dicti Monasterij. Adhuc donavimus illij unam Vineam
 prope Nostrum Castellum Dreverial, quam dederamus Famu-
 lo Nostræ Nicolao Dragozel usque ad mortem suam, quæ
 Vineæ post mortem illius ad Nos devoluta est libera, et
 franca. Adhuc dedimus illij quingvè frusta Jovenilium
 in Campo Nostræ prope Ecclesiâ Sanctæ Mariæ dicta
 vulgò Na Mej sub Lebrami: f. monte, et Locij vulgò Si
 dicti: f. prope Supra dictum Castellum Nostrum Dreverial,
 ubi sunt Nostra Familia, primum unum Nostrum Magnum,
 quod pro Nobis hactenus curavimus falcari peneb Fluvium

m e

in medio Campi; secundum, quod fuit Strom chichij, quod ad Nos
 devolutum est liberum; Tertium, quod Nos dederamus Joanni Tura-
 chich, quod post illius mortem ad Nos devolutum est, et alia duo,
 quae fuerunt Nostris pie defuncti Fratris Georgii, uti solus in
 Agone suo donavit, & ordinavit. Dedimus item, et donavimus
 Eidem Ecclesiae S. Mariae in Czigvenicza, et eidem supra-
 dictis Venerabilibus Religiosis Viris pro majori augmento
 et adiutorio duos Nostros Colonos Markovichios in solo,
 vratis: Solo sic vulgo dicto, / sub Drenia sic vulgo dicto Colle,
 et Monte cum omni eo servitio, sive famulatio parvo, et magno,
 quod illi Nobis prestare tenebantur, et robotizare, ac cum omni-
 bus proventibus, sive censibus parvis, et magnis, quos iidem
 Nobis debebant dare hactenus a dicta Seppione. Item unum
 frustum Vineae Nostrae in Valliculij vulgo Vii Drasvaczach
 peres Mare a Meridie, sive ab Austro a Dorca Vineae Geor-
 gii Dervchich a Pramotana Vineae Cosmae, ab Oriente autem
 Communis Terra, et via ad Mare. Itaque igitur omnes supra-
 dictas, et specificatas Possessiones, et Seppiones, Colonos, Terras
 Cultas, et incultas, Vineas, Fenilia, Pasua, Sylvas, Oliveta,
 Arboreas fructiferas, et non fructiferas, Proventus, et Peco-
 nia, ac Portus cum suis Datij consuetis dedimus, donavi-
 mus, et resignavimus, sicuti et damus, donamus, ac resigna-
 mus Jure perpetuo, et irrevocabiliter aeo tempore ad habendum,
 utendum, et possidendum his Suprafatis Venerabilibus, ac Reli-
 giosis Viris modernis, et futuris in dicto Monasterio manen-
 tibus, & permanendis perpetuis futuris temporibus, in eodemque
 pro Nobis, et Nostris Bradecorporibus pie defunctis, totaque
 Christianitate Deum orantibus, cum omnibus libertatibus,
 Consuetudinibus, Dominio, et potestate ea, qua Nos, et Nostris
 Bradecorporibus pie defunctis tenuerunt, et possederunt, adju-
 vantes Nostros Haeredes, ceterosque, qui post Nos erunt, ne

eos

eos in hac Nostra benevola, et pia Collatione, ac Donatio-
ne parum, aut multum turbent, aut molestant, quin imò
defendant contra quemlibet Adversarium. Si quis autem
Sanctae Nostrae benevolae, et devotae deliberationem, Di-
spositionem, Collationem, & Donationem infringere, aut An-
nihilare, abiciat, et exhereditet eum. Dilecti a Regno Coelo-
rum. In quorum Fidem, et robur majus dedimus eis has
Nostras patentes Literas sub sigillo Nostro pendenti magno.
Modruvia Anno Domini Incarnationis Mille Quadringen-
tesimo, Duodecimo, Die decima quarta Augusti, id est A^o
1412. die 14^a Augusti.

Quas subscripsit Sacerdos Martinus Blesich Canonicus
Modruviensis, et Capellanus praefati Comitij tali modo: Ego
Sacerdos Martinus Blesich Canonicus Modruviensis, et Ca-
pellanus Comitij Nicolai de Frangepanibus Notarius publicus
plena Auctoritate Notariatus mei scripsi has Literas, et In-
strumentum ex Ordinatione, et Mandato jam dicti Comitij Nicolai
de Frangepanibus, qui sua manu suum magnum sigillum pen-
dulum apposuit hijs Literis, deditque eas coram me, et coram
Nobilibus Viris Casparo Orlich, Georgio Chabranich, Michaelle
Irlatovich, Joanne Barapatich, Georgio Jagusich, Alexandro
Rosavár, Wolfgango Kralich, multisque alijs Egregijs, et Nobi-
libus Viris, Venerabili in Christo Religioso Viro Fratri Jacobo
Donchich, Fratri Nicolao Bastarich, et Fratri Thoma Kerpetchich,
qui primi ad hoc Monasterium sunt introducti, Die, & Anno,
quo supra.

PIANTA
*Del Convento, Chiesa delli M^{to} R^{di} Padⁱ
 Paolini in Cricveniza, e parte de Terenni
 a' loro Spetanti.*

Spiegazione delle Lettere entro contenute.

- A. B.** Muro d'Ingresso alla Facciata del Convento dalla Torre C, sino il termine della Cucina O. nel Clavstro.
C. D. Torre col muro di Facciata del Cortile S. picolo sino F.
G. H. Muro interno, che divide gli Anditi dall'Abbateato de' Religiosi fins l'ingresso al Convento sotto il Campanile doppo F.
I. K. Muro dal primo ingresso all'Andito sopra il Cortile interno del Convento.
L. M. Muro dell'altra parte dell'Andito verso la Sagristia.
N. dal M. Muro che chiude tutto l'Andito del Convento.
O. O. Muro che forma la fronte alle Camere sopra la Cucina de' Religiosi, e poggia al Refettorio ut P.
al Q. dall'O. muro che dà l'ingresso al Refettorio S. orto X. e termina colle Scale di pietra che conducono al 1mo Piano.
al R. R. dal Q. Muro della Sagristia e Luoghi Comuni presso S. S. Refettorio, col muro divisorio in circonferenza sino P.
T. Muro di Claviera dalli Luoghi Comuni al Mare orto, ut d. e. f. nelle Lettere conive infra.
V. V. Muro dal D. che termina all'Angolo della Capella del Rosario al Mare.
X. Muro del Cimiterio che separa il Cortile di fronte.
Y. Y. Y. Chiesa col Santuario e Capella Rosar.
Z. Z. Z. Volti a gli Anditi, Cucina, Santuario, Forsteria e Cantina colla Sagristia, e primo ingresso al Convento.
† Campanile ed Ingresso al Convento.

Seguono Lettere Corsive.

- A.** Muri Divisorj alla Forsteria e Cucina Z.
d. e. f. muro di Claviera ut supra ad T.
g. h. i. Stalle dietro il Cortile del Convento.
k. l. m. Altro muro di Circuito alle Stalle, Scale innanzi l'ingresso al Convento e Cortile sudetto.
n. Cortile esterno alle Stalle e Porta.
o. Statua di St Giovanni Nepomuceno.
p. Ponte di Pietra con Arcate sopra l'Acqua del Porto.
q. Scale al Porto.
r. Porta d'ingresso alla Forsteria.
s. piccolo Cortile innanzi il Convento.
t. Cimiterio.
u. Cortile del Convento.
v. Scale alla Cantina sotterranea a Volti.
x. Orticello d'ingresso all'Orto Z.
y. Forno da cuocer il Pane.
z. Orti del Convento in parte conquisi.
ss. Porta alla Chiesa Lib^{ra} Y.

Monasterium hoc Ezriquenicense fundatum

est a Nicolao Frangepanio bano Croatiae et Sclavoniae, anno Domini 1412. Foundationis huius originale idiomate Illyrico, caractere vero glagolithico emanatum reperitur in archivo ordinis.

*Foundationis copia. idiomate Latino
talis est sub litera N. n.*

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Amen.

Nos comes Nicolaus de Frangepanibus, miseratione divina et donatione serenissimi regis Bellae, regis Hungariae, comes Vegliae, Segniae, Modrusiae, Vinodol, Jaszkae, Okich, etc. <Prochai> banus Dalmatiae et Croatiae, memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis praesentibus et futuris, in perpetuum; ut sit notum et creditum, qualiter nos videntes nostram, devotam, antiquam ecclesiam sanctae Mariae Assumptionis penes mare in Vinodol, Ezriqueniczae, in malo ordine et hoc per negligentiam, officiantium eam; ideo considerando nos brevitatem vitae nostrae et vanitatem huius fallacis mundi atque ob specialem devotionem quam nos habemus erga venerabiles religiosos viros ordinis eremitarum sancti Pauli, primi eremitaе professos Regulae beati Augustini episcopi et confessoris, aedificavimus illis monasterium penes eandem ecclesiam nostram Ezriqueniczae ita, ut debeant eam administrare valeantque uti dotibus eiusdem ecclesiae, in eaque Deum exorare pro nobis et nostris praedecessoribus totoque Christianismo perpetuis futuris temporibus. Pro eorum autem perpetua sustentatione, conservatione, habitatione ac reparatione dictae ecclesiae ac monasterii contulimus eis omnia, telonia, negociationis, portuum et dacia nostra ab omnibus iis quaecunque ad mare onerantur et ad naves deducuntur vel deportantur negociationis vel venditionis

causa a minimo ad maximum, incipiendo a Jeszenova usque Chernina metis sic
 nuncupatis prope mare Strictum /vulgo dictum Teszno/ ad utendum et
 possidendum supradictis venerabilibus religiosis viris praedicti ordinis eremitarum
 sancti Pauli primi eremitaie modernis et successoribus eorum iure perpetuo cum
 omnibus libertatibus, consuetudinibus et proventibus eo modo quo nos hucusque et
 nostri pie defuncti praedecessores tenuerunt et possederunt. Adhuc illis damus
 totum magnum collem vulgo Book a magna valle, sive campo vulgo Luka,
 usque ad valliculam. in Cruce /vulgo Drasicze na Krizu/ a vallicula. in Cruce
 usque ad mare cum tota Sidina /loco vulgo sic dicto/ et sefimento sive macerie /
 vulgo sic dicto Ogracie/ usque ad monasterium pro silva et lignatione. Praeterea
 magnum campum sive vallem vulgo Luka Vella. a magno colle vulgo Velli
 Book adusque alium collem vulgo Book Za dubrachin potok, id est post fluvium
 Dobrachin totum quidquid aratum arare potest et totum penes mare usque Kuur
 /loco vulgo sic dicto/ et sessionem totam. quae est in Kuur penes usque
 scaturiginem virae aquae /vulgo Uurutak/ quae sessio fuit ab antiquo dos eiusdem
 ecclesiae usque ad superiorem ruppam(!) quam. hactenus tenebat Nicolaus
 Jurinov. Insuper illis damus totam. vallem in nostro Kokus, quae est sub
 domibus colonorum nostrorum Valko et Ezechich. prout antiqua sefimenta /
 vulgo Okozora/ demonstrant; totum quidquid est inter colles, quae terra et vallis
 antea a nostris praedecessoribus pie defunctis pro dote fuit data eidem supradictae
 ecclesiae sanctae Mariae Eriquenicensi cum valle magna et parva infra et
 supra Szesztib /loco vulgo ab arbore sic dicto/ prope Kottor usque ad magnum
 campum sive vallem vulgo Luke Vele a Book sive colle uno ad alterum Book
 sive collem, ubi fuerunt hucusque vineae nostrae super haec adhuc damus illis
 unam. terram. in Tupali in certa valle vulgo Du dolu penes viam. communem
 totam. usque fluvium et viginti quercus in ea. Insuper in eadem valle unam.
 adhuc aliam. terram. desertam. et penes eundem fluvium supra parum ultra
 Tupale, ubi sunt pulchrae quercus nostrae a magno via. publica totum usque ad

fluvium cum omnibus quercubus. Adhuc unam vineam nostram vulgo Pod pechami loco sic dicto, ubi sunt parvae vites. Item unam sessionem penes mare vulgo dictam. Szelcza in Zagorie nostro prope Liubuich. locis sic vulgo dictis, ubi nostrum allodium fuit et cum omnibus pertinentiis et domibus ad dictam possessionem spectantibus, videlicet silvis, terris et pascuis pro conservatione pecorum suprafactorum venerabilium religiosorum virorum dicti monasterii. Adhuc donavimus illis unam vineam prope nostrum castellum Dreveniak, quam dederamus famulo nostro Nicolao Dragozet usque ad mortem suam, quae vinea post mortem illius ad nos devoluta est libera et franca. Adhuc dedimus illis quinque frustra foenilium in campo nostro prope ecclesiam sanctae Mariae dictae vulgo Na Mej Sub Zebami /monte, et locis vulgo sic dicti/ prope supradictum castellum nostrum Dreveniak, ubi sunt nostra faenilia, primum unum nostrum magnum, quod pro nobis hactenus curavimus falcari penes fluvium in medio campi; secundum, quod fuit Stromchichi, quod ad nos devolutum est liberum; tertium, quod nos dederamus Joanni Lukachich, quod post illius mortem ad nos devolutum est et alia duo, quae fuerunt nostri pie defuncti fratris Georgii, uti solus in agone suo donavit et ordinavit. Dedimus item et donavimus eidem ecclesiae sanctae Mariae in Cziquenicza et eisdem supradictis venerabilibus religiosus viris pro maiori augmento et adiutorio duos nostros colonos Markovichios in Kolavrat /loco sic vulgo dicto/ sub Drenia. sic vulgo dicto colle et monte cum omni eo servitio sive famulitio parvo, et magno, quod illi nobis praestare tenebantur et robotizare ac cum omnibus proventibus sive censibus parvis et magnis, quos iidem nobis debeant dare hactenus a dicta sessione. Item unum frustrum vineae nostrae in Valliculis vulgo Vu Drasiczach. penes mare a meridie sive ab austro, a borea vinea Georgii Bernchich, a tramotana vinea Cosmae, ab oriente autem communis terra et via, ad mare. Has igitur omnes supradictas et specificatas possessiones et sessiones, colonos, terras cultas et incultas, vineas, faenilia, pascua, sylvas, oliveta, arbores fructiferas et non fructiferas,

proventus et telonia. ac portus cum suis datis consuetis dedimus, donavimus et resignavimus, sicuti et damus, donamus ac resignamus iure perpetuo et irrevocabiliter aeo tempore ad habendum, utendum et possidendum his suprafatis venerabilibus ac religiosis viris modernis et futuris in dicto monasterio manentibus et permansuris perpetuis futuris temporibus in eodemque pro nobis et nostris praedecessoribus pie defunctis, totaque Christianitate DEUM orantibus cum omnibus libertatibus, consuetudinibus, dominio et potestate ea, qua nos et nostri praedecessores pie defuncti tenuerunt et possederunt, adiuvantes nostros haeredes(!), caeterosque(!), qui post nos erunt, ne eos in hac nostra benevola. et pia. collatione ac donatione parum aut multum turbent aut molestant, quin imo(!) defendant contra quemlibet adversarium. Si quis autem hanc nostram. benevolam. et devotam. deliberationem, dispositionem, collationem et donationem infringeret aut annihilaret, abiciat(!) et exhaereditet eum DEUS a Regno Caelorum. In quorum fidem et robur maius dedimus eis has nostras patentes literas sub sigillo nostro pendenti magno. Modruissiae, anno Domini incarnationis mille quadringentesimo duodecimo, die decima. quarta Augusti, id est anno 1412. die 14^a Augusti.

Quas subscripsit sacerdos Martinus Blesich. canonicus Modrusiensis et capellanus praefati comitis tali modo: Ego sacerdos Martinus Blesich. canonicus Modrusiensis et capellanus comitis Nicolai de Frangepanibus, notarius publicus, plena auctoritate notariatus mei scripsi has literas et instrumentum ex ordinatione et mandato iam dicti comitis Nicolai de Frangepanibus, qui sua manu suum magnum sigillum pendulum apposuit his literis, deditque eas coram. me et coram. nobilibus viris Casparo Orsich, Georgio Chabranich, Michaelae Szlakovich, Joanne Parapatich, Georgio Jagusich, Alexandro Rosavar, Wolffgango Kralich. multisque aliis egregiis et nobilibus viris, venerabili in Christo religioso viro fratri Jacobo Donchich, fratri Nicolao Pasarich. et fratri Thomae Kerpechich, qui primi ad hoc monasterium sunt introducti, die et anno quo supra.

Kopija kopije

Ovaj crikvenički samostan utemeljio je Nikola Frankapan, ban Hrvatske i Slavonije, godine Gospodnje 1412. Isprava o utemeljenju čiji je izvornik načinjen hrvatskim jezikom i, dakako, glagoljskim pismom nalazi se u arhivu Reda.

Kopija isprave o utemeljenju na latinskom jeziku
ovakva je pod slovom N. n.

U ime svetoga i nerazdjeljivoga Trojstva. Amen.

Mi, knez Nikola Frankapan, milošću Božjom i darom presvjetloga kralja Bele, kralja Ugarske, knez Krka, Senja, Modruša, Vinodola, Jastrebarskog, Okića itd. <djedovine>, ban Dalmacije i Hrvatske, predajemo pamćenju sadržajem ove isprave objavljujući svima kojih se to tiče, kako sadašnjim tako i budućim, zauvijek.

Neka bude znano i povjereno, da smo mi videći u lošem stanju našu staru zavjetnu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije uz more u Vinodolu, u Crikvenici, i to zbog nemarnosti njezinih službenika te svjesni kratkoće našeg života i zbog ispraznost ovoga varljivoga svijeta, kao i zbog posebne odanosti koju mi imamo prema prečasnim pobožnim redovnicima reda svetoga Pavla, prvoga pustinjaka, zavjetom vezanima za Pravilo Augustina, blaženog biskupa i ispovjednika vjere sagradili njima samostan pokraj iste naše crkve u Crikvenici, tako da oni nju moraju opsluživati i mogu koristiti prinose iste crkve, te u njoj Boga moliti za nas i naše prethodnike i cijelo kršćanstvo, neprestano u budućim vremenima. A za njihovo stalno uzdržavanje, čuvanje, stanovanje i popravljivanje rečene crkve i samostana, prepustili smo im sve daće trgovine, pristojbe luka i naše poreze od svih onih koji na bilo koji način na moru tovaru na brodove te dopremaju ili

otpremaju (robu) zbog trgovine ili prodaje od najmanjeg do najvećeg počinjući od Jesenove sve do Črnina unutar određenih granica, uz more *Strictum* /pučki zvano Tesno/ da koriste i posjeduju gore rečeni prečasni pobožni redovnici prije spomenutog reda svetoga Pavla, prvoga pustinjaka današnjih vremena i njihovi nasljednici vječnim pravom sa svim slobostinama, običajima i prihodima na način kako smo mi i naši pokojni prethodnici sve do sada držali i posjedovali. Još im dajemo za šumu i sječu drva cijeli veliki brežuljak pučki zvan Bok od Velikog dola ili polja, pučki zvanog Luka, pa sve do Malog dola na Križu /pučki zvanog Dražice na Križu/, od Malog dola na Križu sve do mora s cijelom Zidinom /mjestom pučki na isti način zvanim/ i od ograde ili suhozida /pučki zvanog Ograde/ pa sve do samostana. Osim toga Veliko polje ili Dol pučki zvano Luka Vela, od velikog brežuljka pučki zvanog Veli Bok pa sve do drugoga brežuljka pučki zvanog Bok za Dubračin potok, tj. iza potoka Dubračine sve što god plug može orati i sve uz more do Kura /mjesta pučki na isti način zvanog/ i cijelo zemljište koje je u Kuru uz vrelo s neprestano živom vodom /pučki zvano Vrutak/. Ovo je zemljište od davnine bilo posjed iste crkve sve do gornje litice, koju je do tuda držao Nikola Jurinov. Osim toga dajemo im cijeli dol u našem Koku, koji je ispod kuća naših naseljenika Valka i Čefčića, kako pokazuju drevni suhozidi /pučki Okozora/, sve što god je između brežuljaka. A tu zemlju i dol otprije su naši pokojni pobožni prethodnici kao posjed dali istoj gore rečenoj crkvi svete Marije crikveničke s velikim i malim dolom ispod i odozgo sa Šestilom /mjestom tako pučki zvanim po drvetu/ kraj Kotora pa sve do Velikog polja ili dola pučki zvanog Luke Vele od jednog Boka ili brežuljka do drugog Boka ili brežuljka do kuda su bili naši vinogradi; a osim toga još dajemo jednu zemlju u Tupalima u određenom dolu pučki zvanom Vu dolu svu uz općinsku cestu pa do potoka kao i dvadeset hrastova (dubova) u njoj. Povrh toga u istom dolu još jednu drugu zapuštenu zemlju i uz isti potok malo iznad s onu stranu Tupala, gdje su naši lijepi hrastovi (dubovi) od velike javne ceste pa sve do potoka sa

svim hrastovima kao i još jedan naš vinograd u mjestu pučki zvanom Pod pećami gdje su mali čokoti vinove loze. Isto tako jedno zemljište uz more pučki nazvano Selca u našem Zagorju blizu mjesta pučki zvanih Liubvić gdje je bilo naše nasljedno imanje i to sa svim pripadnostima i kućama koje se odnose na rečeni posjed odnosno sa šumama, zemljama i pasištima za čuvanje stoke gore spomenutih prečasnih pobožnih redovnika rečenoga samostana. Uz to smo im još darovali jedan vinograd kod našeg kaštela Drivenika koji smo bili dali na korištenje našem slugi Nikoli Dragozetu do njegove smrti. Taj vinograd poslije njegove smrti nama je povraćen slobodan i oslobođen od davanja. Uz to još smo njima dali pet sjenokoša badava na našem polju blizu crkve svete Marije nazvanom pučki Na Mej pod Zebrami /brdu i mjestu pučki tako zvanima/ nedaleko od gore rečenog našeg kaštela Drivenika, gdje su naše sjenokoše. Prva je jedna naša velika uz potok u sredini polja za koju smo se brinuli da se kosi za nas, druga koja je bila Stromčićeva i koja nam je vraćena slobodna, treća koju smo bili dali Ivanu Lukačiću i koja je poslije njegove smrti vraćena nama te druge dvije koje su bile u posjedu našeg pobožnog pokojnog brata Jurja, a on ih je sam ovako na koncu svoga života darovao i namijenio. Isto tako dali smo i poklonili istoj crkvi svete Marije u Crikvenici i njezinim gore rečenim prečasnim pobožnim redovnicima za znatnije povećanje i pomoć dva naša podanika Markovića u Kolavratu /mjestu isto tako pučki zvanom/ pod Dreninom tako pučki nazvanim brežuljkom i brdom sa svim njihovim podložnostima odnosno malom i velikom službom, što su oni nama bili dužni izvršavati i obavljati tlaku te sa svom ljetinom ili malom i velikom daćom, kao što oni moraju nama davati od rečenog posjeda. Isto tako jedan komad našega vinograda u Malom dolu pučki U Dražici uz more s juga ili od južnjaka, sa sjevera je vinograd Jurja Bernčića, od sjeverozapada je Kuzmin vinograd, a istočno je općinska zemlja i put prema moru. Dakle, ove sve gore rečene i određene posjede i zemljišta, podanike, obrađene i neobrađene zemlje, vinograde, sjenokoše, pasišta, šume, maslinike, plodonosna i neplodonosna

drveća, ljetinu, putne daće, luke sa svojim uobičajenim pristojbama dali smo, darovali i dodijelili kao što i dajemo, poklanjamo i dodjeljujemo neprestanim pravom i neopozivo zauvijek da ih gore rečeni prečasni i pobožni redovnici sadašnji kao i budući koji jesu u rečenom samostanu i koji će ostati u vječna vremena drže, koriste i posjeduju, moleći BOGA u njemu za nas i naše pokojne časne prethodnike i za cijelo Kršćanstvo, sa svim slobodnostima, običajima, posjedom i onom vlašću, koju su od nas i naših pokojnih časnih prethodnika držali i posjedovali, pomažući naše nasljednike i sve druge koji će poslije nas biti, no ne i one koji bi, u ovoj našoj dobrostivosti i pobožnom podjeljivanju i darovanju, malo ili puno ometali ili uznemiravali, pače (dopuštamo) da se svakako brane protiv bilo kakvog protivnika. Ako bi tko naime ovu našu dobrostivost i pobožno razmišljanje, određivanje, podjeljivanje i darovanje prekršio ili učinio nevaljalim, neka ga Bog odbaci i liši Kraljevstva Nebeskog. Za njihovu vjeri i veću snagu dali smo im ovu našu otvorenu ispravu ovjerovljenu našim velikim visećim pečatom. U Modrušu, godine utjelovljenja Gospodnjeg tisuću četiristo i dvanaeste, Dana 14. kolovoza, tj. godine 1412., dana 14. kolovoza.

Ispravu je na ovaj način potpisao svećenik Martin Blešić, modruški kanonik i kapelan spomenutog kneza: Ja svećenik Martin Blešić, modruški kanonik i kapelan Nikole Frankapana, javni bilježnik, punom ovlašću moga bilježničkog posla, napisao sam ovu ispravu i bilježnički instrument po naredbi i nalogu već rečenoga kneza Nikole Frankapana, koji je svojom rukom svoj veliki viseći pečat stavio na ovu ispravu i izložio je pred mene i pred časne muževe Gašpara Oršića, Jurja Čubranića, Mihovila Slakovića, Ivana Parapatića, Jurja Jagušića, Aleksandra Rosavara, Wolffganga Kraljića, i mnoge druge izvrsne i časne muževe, u Kristu prečasnog i pobožnog redovnika fratra Jakova Dončića, fratra Nikolu Pasarića i pred fratra Tomu Kerpečića, koji su prvi bili uvedeni u ovaj samostan, dana i godine kao gore.

*Priredili i preveli: prof. dr. sc. Mirjana Matijević Sokol i Tomislav Galović
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*

Martin IV. Frankapan pavlinskom je samostanu sv. Marije u Crikvenici potvrdio ispravom izdanom dana 28. listopada 1455. u Novom sve listine svojih pređa.

Izvori i literatura (izbor): D. Farlati, *Illyricum sacrum* IV, Venetiis 1769; M. Sladović, *Povesti biskupijah Senjske i Modruške ili Krbavske*, Trst 1856 (repr. Gospić – Zagreb 2003); I. Kukuljević Sakcinski, *Acta Croatica – Listine hrvatske*, Zagreb 1863; Đ. Šurmin, *Hrvatski spomenici – Acta Croatica* I, Zagreb 1898; V. Klaić, *Krčki knezovi Frankapani* I, Zagreb 1901 (repr. Rijeka 1991); L. Thallóczy – S. Barabás, *Codex diplomaticus comitum de Frangepanibus*, Budapest 1910; E. Laszowski, *Gorski Kotar i Vinodol*, Zagreb 1923; M. Bošnjak, *Knjižnice pavlina u Crikvenici i Novom Vinodolskom*, *Jadranski zbornik* 7/1966-1969; D. Klen, *Glagoljske isprave crikveničkog samostana pavlina*, *Vjesnik Historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu* 24/1981; *Prošlost i baština Vinodola* (katalog izložbe), Zagreb 1988; *Kultura pavlina u Hrvatskoj* (katalog izložbe), Zagreb 1989; R. Matejčić, *Crikvenica*, Zagreb – Crikvenica ²1989; P. Strčić, *Frankapan*, *Hrvatski biografski leksikon* 4/1998; R. Starac, *Sakralna arhitektura srednjovjekovnog Vinodola*, *Senjski zbornik* 27/2000; V. Uremović, *Pavlini u Crikvenici*, *Rijeka – Crikvenica* 2002; S. Škrgatić, *Darovnica kneza Nikole IV. Frankopana pavlinskom redu* 14. kolovoza 1412., *Vinodolski zbornik* 9/2004; R. Starac, *Kulturno-povijesna baština sela Kotor*, *Vinodolski zbornik* 9/2004.